

GEEST EN VORMLOOSHEID

Degene die deze titel heeft bedacht zal ongetwijfeld zijn geïnspireerd door alle verhalen van Zomerland, van een bepaalde sfeer en daarbij de stellingen en verhalen, die men ook hier heeft kunnen horen dat de wereld van de geest eigenlijk er een is van de gedachte.

Als u kijkt naar de geest en probeert haar kort te omschrijven, dan kunt u als volgt zeggen: De geest is een aantal variaties in een vaststaand energieveld dat ziel wordt genoemd en dat deel is van de oerenergie. Het geheel van deze variaties vormt een eigen relatie met de buitenwereld en heeft de mogelijkheid tot een eigen emissie van signalen in die buitenwereld. Dan hebben we het idee van de vormloosheid. Iets wat vormloos is heeft geen vorm, dat is duidelijk. Maar hoe kan men zich dat voorstellen in verband met een geest? Misschien heeft u wel eens op de een of andere Bühne gezien, dat men droog ijs neergooit dat dan met een heerlijke damp een soort wolkendek legt over de vloer. Stel u nu voor dat dat wolkendek fijne materie is. Stel u verder voor dat iemand in staat is een zo snelle beweging te maken dat daardoor een deel van dit wolkendek met behoud van consistentie wordt afgezonderd van de rest. Dan ontstaat er een vorm uit het vormloze. Toch is de essentie van het vormloze dezelfde gebleven. En toch is de kracht die wordt aangewend op zichzelf niet zichtbaar, niet kenbaar, ze is eenvoudig het gevolg van een beweging.

Wanneer u overgaat en u kijkt als geest naar uzelf, dan denkt u aan uzelf zoals u bent geweest, dus een mens. En alle kleinste deeltjes en alle trillingen die aanwezig zijn, vloeien samen en bevestigen die vorm. Als u dichtbij de aarde bent, dan heeft u nog wel eens kans dat, als u teveel verdicht bent, een ander tegen u oploopt en u voor spook uitscheldt. Als je denkt aan het weer, dan denk je niet alleen maar aan het weer, dan denk je aan een hemelkoepel, je denkt aan wolken of zon, je denkt aan een aarde die daaronder ligt. Met andere woorden: het begrip weer is een zodanig associatief geheel dat, als je dit begrip in je opwekt, er een groot aantal beelden ontstaat.

Als je in het licht bent, dan denk je: wat een lekker weer, en opeens realiseer je je, er is een aarde, er is een hemel, er zijn wolken. En mooi weer houdt in bos, planten, bloemen enz.. Of een ander denkt: een gezellig pleintjes: dan zijn er huizen en een pleintje. Want die gedachte die u uitstraalt heeft de neiging - en dat is in bepaalde sferen sterker dan in andere - om de daar aanwezige energie zodanig te verdichten dat die vormen ontstaan. Een geest is dus in wezen wel vormloos, maar omdat hij een besef heeft dat aan vorm gebonden is, zal hij zich in vorm uitdrukken. Op het ogenblik, dat hij die vormgebondenheid in zijn denken verliest (b.v. dat hij mooi weer eerder met een gevoel van harmonie gaat associëren), dan is er geen aarde meer nodig, geen hemel, geen wolken, geen zon en dus ook niet de bijkomstigheden van het bankje in het park, de mooie bomen, de zwaantjes in de vijver enz..

Het is duidelijk, dat er op zo'n moment een wereld ontstaat die vanuit menselijk standpunt werkelijk vormloos is. Ze heeft namelijk geen omschrijfbaar contouren. Er zijn wel waarden afleesbaar op de een of andere manier, maar je kunt ze niet meer vertalen: er zijn geen woorden voor. Er zijn ook geen beelden voor te vinden. Nu kan een harmonie natuurlijk veel omvattender zijn dan het beste beeld van een wereld dat je hebt. Harmonie kan mijnentwege (laten we in de termen van de begroting blijven) zo'n 50 miljard verschillende zielen omvatten. Ieder legt iets van zichzelf daarin, maar het is geen vorm meer. Het is eigenlijk een analyse waarbij alles wat elk van de delen gemeenschappelijk bezit in volledigheid door elk daarvan wordt beleefd, en wel aangevuld met alle waarden, waarderingen, erkenningen en emoties die een ander t.a.v. het punt van harmonie bezit. Dat is natuurlijk heel wat anders dan een Zomerlandbeeld.

Men heeft wel eens gevraagd: Is het alleen in Zomerland dat er vormen zijn? Een van ons heeft toen geprobeerd om duidelijk te maken dat ook het duister, het onbehagen, vorm kan krijgen. Voor sommige mensen is onbehagen milieuverontreiniging. Maar om milieuverontreiniging te hebben met er een milieu zijn. Je staat in hetzelfde landschap, maar overall liggen er flarden papier, lege blikjes, vissen drijven met de buik naar boven dood in de

sloot, de zwaan heeft het ook allang opgegeven. Dan zit je nog steeds in een wereldbeeld dat je zelf hebt gewekt, maar waarin je onbehagen is geworden tot een bestaan in een milieu dat een asvaalt is. Je droomt misschien van contact met mensen, maar je bent bang, angst, duistere straatjes, eigenaardige panden, geheimzinnig gedoe. Prompt ontstaat er dan ook een duistere straat, duistere dingen. Anderen, die met diezelfde vreemde dingen behept zijn, zien in u het monster die u in hen ziet. Uw wederkerige afkeuring, uw angst, uw verwerping maakt van u beden t.a.v. elkaar een soort martelende demonen. Er is dan niets werkelijk, het is alleen de gedachte. De hele omgeving is feitelijk nog steeds zonder vaste vorm, zonder vaste inhoud. Maar u gaat uw eigen inhoud daaraan toekennen en daardoor wordt het voor u een beleefbare wereld. U kunt tot tamelijk ver in het duister gaan en nog steeds dergelijke vormen en zaken ontmoeten.

Dat het in de Zomerlandsfeer een beetje anders is, zal wel duidelijk zijn, want je voelt je daar gelukkig. Er is een aanvaarding van jezelf en dat betekent al heel veel harmonie, heel wat vrede. De mens, die zichzelf aanaardt, ziet het bestaan als iets waar hij "ja", tegen kan zeggen. Dit impliceert, dat hij ook alles positief ziet, positief interpreteert. Als je een ander ziet, dan moet dat wel een lichtende gedaante zijn een prettig iemand of op z'n minst genomen een soort buurman waar je graag mee wilt praten. Dat kan geen afschrikwekkende gedaante meer zijn. En als iets zo omvattend, zo sterk, zo hoog is dat je het zelf niet meer kunt bevatten, dat je aanvoelt, er is veel meer, dan heb je daar wel geen voorstelling van, maar dan denk je altijd nog dat is zoiets als de lichtende zuil die eens het volk Israëls voorafging. En dan zie je een lichtende zuil met glanzen, eventueel met bliksemschichten als het nodig is en je voelt je er thuis bij. Je gaat erbij zitten en je denkt: hier spreek ik met God.

Die zuil is er niet. U bent er wel, maar niet zoals u denkt dat u er bent. De hele wereld rond u bestaat niet in de zin van vormen, omschrijvingen, definities, indelingen, graderingen zoals u ze beleeft. De wereld is nog steeds vormloos, maar u heeft er de vorm ingebracht. Het is verkeerd te denken dat het alleen van uzelf uitgaat. Kijk, als we niet alleen zelf zouden zijn, dan zouden we er gemakkelijk af kunnen komen. Dan zouden we zeggen: Je projecteert op het lege doek van het bestaan in een sfeer eenvoudig je denkbeelden. Maar dan blijft het twee dimensionaal: het is niet diep. U doet echter veel meer. U geeft een voorstelling en een ander kan die aflezen. Ook al leest hij in feite uw gedachten af, maar voor u is het werkelijk, dus die ander beschouwt het ook als werkelijkheid. Hij kijkt ernaar en ziet dan details die u weer niet heeft gezien. Laat mij een eenvoudig voorbeeld geven, misschien dat dat de zaak verheldert:

Een man van de soort die de andere sexe zeer op prijs stelt, kijkt naar andere entiteiten. Hij erkent haar vrouwelijke elementen en ziet vrouwelijke schoonheid. Maar vrouwelijke schoonheid in een hobbezak, want hij is nooit gewend geweest te kijken naar het stukje tussen het "frontbalcon" en de onderdanen. Nu kijkt hij naar die vrouw. Deze zegt: "O, zie je ons zo mooi? Dat is heerlijk, want ik heb een mooie robe aan." Ze geeft dan de details. Waarop de man zegt: "Ja, ik kijk nu wel naar dat gezicht en de benen, maar er zit nog aardig wat tussen in, een mooie afkleding. Dan zit er aan ander bij die zegt: "Een vrouw is niet compleet zonder juwelen" en denkt daar een diamanten collier bij. En hup, daar hangt het diamanten collier. Je begint dus eigenlijk met niets, behalve de erkenning: dit is een andere persoonlijkheid die eens vrouw is geweest en je eindigt met een opgetuigd fregat waar een barones jaloers op kan worden. Misschien dat u nu een beetje gaat inzien waarom dat zo complex is.

Als we spreken over het vormloze of de vormloosheid, dan zegt men: Dat kan ik mij niet zonder meer voorstellen. Wat betekenen nou al die verhalen? Lieve mensen, als u uw ogen dicht doet, dan ziet u niets, maar u droomt. Als u droomt, dan loopt u in een wereld. Die wereld is er misschien helemaal niet of niet meer. U spreekt met personen die er nooit zijn geweest. U spreekt met personen die allang van de aarde weg zijn. Toch is dat werkelijk. Moet ik dan zeggen dat hier iets wat in u vormloos is, wanneer u overdag bezig bent, geïnspireerd door alles wat er in u bestaat ineens in de droom vorm aanneemt? Toch verdwijnt dat weer: het is niet vast. Was dat maar waar! Je droomt dat je de honderdduizend wint. Je wordt wakker en daar ligt het op je nachtkastje. Maar zo is het nu eenmaal niet. Je droomt dat je het hebt. Je wordt wakker en je constateert, als je je al iets herinnert met enige weemoed dat het nog niet zo is.

Dat is nu eigenlijk de essentie van de vormloosheid waarmee wij in geest voortdurend te maken hebben. Alleen met dit verschil: mensen dromen over het algemeen alleen voor zichzelf en vanuit zichzelf. Geesten denken, maar vormen gelijktijdig harmonieën. Zij dromen hun

wereld tezamen. Maar als ze ophouden te dromen, dan houdt de wereld op te bestaan. En toch is ze ergens uit opgebouwd, ze is niet alleen maar een illusie. Want in een sfeer zijn krachten, energieën, zelfs krachtvelden aan te tonen. Wij kunnen zeggen: op dit punt hebben we een veel scherpere verwerking van details dan op dat punt. Zoals u misschien zegt: vandaag was het in Lissabon iets warmer dan in Amsterdam. Je zou dat menselijk gezien misschien kunnen uitrekenen in isothermen en isobaren, maar het geheel heeft geen gestalte. Het is alleen maar energie, zoiets als elektriciteit. Elektriciteit zie je niet. Je kunt die wel voelen. Steek maar twee vingers in het stopcontact. Je kunt de werking ervan ook zien. Draai maar eens de schakelaar om en de lamp gaat branden. Werkelijk zien doe je het niet. Dan kun je zeggen: Maar er kunnen vonken uit springen. Dat is niet de elektriciteit die u ziet. De vonk is in feite een gloeiingverschijnsel dat in de lucht ontstaat op de doorslagbaan van de elektronen die u nog steeds niet kunt zien. U zou zelfs kunnen zeggen: elektriciteit op zich is vormloos. Stel u een wereld voor die alleen is opgebouwd uit elektriciteit - vormloosheid par excellence. Beschouw uw gedachten nu maar als de radio, de televisie, de wasmachine etc. dat u inpluigt en daardoor begint te werken. Dan ontstaat er een verschijnsel: maar alleen door u, aan de hand waarvan u kunt constateren dat die energie er is. Nu weet ik wel dat er weer moeilijkheden komen, als we gaan filosoferen. Want wat is die energie? Ja, dat is God, zeggen ze dan. Maar waarop verschilt het ene deel van God met het andere? Moeten we zeggen dat God een soort flatgebouw is met verschillende etages? Dat is een beetje te gek. Laten we maar gewoon zeggen: Misschien is er een oerkracht waaruit al die krachten zijn afgeleid. God zelf is ook vormloos, niet definieerbaar. God is er wel, maar als je goed kijkt, is Hij er niet. Niet omdat Hij niet bestaat, maar omdat Hij niet waarneembaar is. God is het vormloze. De krachten die uit Hem voortkomen zijn voor ons ook het vormloze.

Dan komt er een ogenblik, dat we een deel van die kracht gaan erkennen. Het vormloze wordt voor ons opeens registreerbaar en daarmee in onze termen en binnen het kader van onze wereld omschrijfbaar. Dan is de hoogste sfeer misschien iets waarover een ander spreekt als licht. Je kunt niet zeggen wat ze betekent voor degenen die daar binnen zijn. Voor jou is het alleen een kenbare straling, een inwerking. Mogelijk een emotie, soms tegelijkertijd een gevoel van verrukking en ontzag. Maar wat die wereld inhoudt en wat de bewoners eigenlijk zijn en denken, dat weet je niet. Het blijft vormloos, onbestemd, onbepaald. Het enige dat constateerbaar is, is de kracht daarin.

Zo is het ook met God. Net zo lang, totdat we op een punt komen waar de energieën in een orde van grootte vallen waarin wij ze zelf kunnen manipuleren. Dat betekent dat wanneer ons eigen vermogen als geest een bepaalde intensiteit heeft bereikt, wij daardoor een vormend vermogen krijgen over elke energieoepening waarin die intensiteit niet wordt overschreden. Er kan wel steeds meer bijkomen, maar het moet op dat niveau blijven.

Als je nu probeert om God erbij te halen, dan zitten we met de engelen en al wat daarbij komt. Dan zitten we met de schilderkunst, de fabelen vanaf de oudste pantheons tot heden toe. Het brengt ons niet veel verder. Wij kunnen alleen constateren in tegenstellingen, door indeling. En als wij - kijkend naar God - zeggen dat een bepaald deel van de werkelijkheid God is, dan wordt Hij voor ons omschrijfbaar. Hij krijgt in zekere mate vorm en gestalte, totdat we beseffen dat Hij alles is, dan .... weg, Hij is er niet meer. Als we een wereld zien - dat mag ook uw wereld zijn - dan zien we daarin allerlei dingen. Zolang wij in staat zijn de omstandigheden een beetje naar onze hand te zetten, krijgen wij iets waarvan we kunnen zeggen: Nou, dat zit goed. Deze zaak valt uiteen in twee dingen:

In de eerste plaats: als wij deze wereld goed bezien, dan blijkt, dat wij de economie kunnen regeren door onze gedachten aan de economie op te leggen.

In de tweede plaats, zolang de economie verloopt volgens onze denkbeelden, denken de mensen dat het met de economie goed gaat en wensen de mensen dus onze denkbeelden te volgen en ze de vorm te geven waardoor zij beseffen dat de economie goed is, zelfs als iedereen zegt dat het slecht gaat. Als u dat zo bekijkt, dan zit u ineens voor een probleem. Het is ook in de mensenwereld niet zoals men het ziet. Het is zoals u het wilt zien.

Nu zal een mens niet aan alles voorbij kunnen lopen. Als daar een muur is, kunt u niet zeggen: Die is er niet, dus loop ik daardoor heen. U kunt het wel zeggen, maar als u dan bijkomt, dan denkt u er toen wel anders over. U kunt de feiten op aarde eenzijdig zien. De meeste mensen doen dat ook. Dat wil zeggen, dat hun wereldbeeld ook niet helemaal waar is. Dat wil weer

zeggen, dat hetgeen u denkt en voelt eveneens niet in overeenstemming is met de waarheid. U kunt dan natuurlijk wel op uw achterbenen gaan staan en roepen: Het is een schande die stierengevechten. Maar er zijn mensen, die dit nu juist als het summum zien van gratie, van bekwaamheid, van mannelijkheid. Die mensen zien het gewoon anders. Als u zegt: Ik vind dat dierenkwellerij, dan zeggen zij: Hoe komt u daarbij. Dat dier krijgt de kans om een eervolle dood te sterven. Dat is toch veel beter dan afgeslacht te worden zoals het bij jullie gaat voor de biefstuk. Op deze manier leef je dus niet in de werkelijkheid, maar in een eenzijdige werkelijkheid.

Nu heeft u nog altijd de controleerbare feiten zoals de muur waar u niet doorheen kunt lopen en dat soort dingen. Bij ons ontbreken die. Maar wij bouwen onze werelden net zo goed op een gemeenschappelijk oordeel op, gemeenschappelijke veronderstellingen. Wij geven onszelf ook namen. Denk maar aan "De Orde der Verdraagzamen". Wij denken dat we daardoor anders zijn dan een ander. Is dat waar? Wij weten het niet, want het wezen van de geest is vormloos. Het bestaan van de geest is een concretiseren van gedachten in een totale vormloosheid waaruit een schijnwereld ontstaat. Maar die schijnwereld is een directe weergave van bewustzijnsinhouden en berust, als je alles nagaat, in wezen op de energieverstoringen binnen het geheel dat zich "ik" noemt, dat zich geest noemt.

Iemand, die worstelt met dit begrip van vormloosheid, zal altijd zeggen: Je moet toch kunnen zien dat iets er is. Daarbij gaat de mens onwillekeurig visueel te werk. Of: als het niet gezien is, dan moet je het toch kunnen horen of kunnen ruiken. Maar er zijn gassen die je niet kunt zien, niet kunt ruiken, niet kunt horen, maar als je daar lang genoeg in bent, dan ben je wel vlak bij de overgang. Kun je dan zeggen dat dat er niet is? Neen, anders zou je er niet aan doodgaan. Het is er dus wel, maar het is niet iets wat valt binnen de orde van grootte van het voorstelbare of waarneembare. En daar hebben we dan het punt: Het vormloze op zich is het geheel van het voor ons niet waarneembare en niet voorstelbare waaruit effecten ontstaan die voor ons waarneembaar, kenbaar, uitbaar of reproduceerbaar zijn. Het gehele zijn berust op een niet te definiëren geheel of op iets waaruit voortdurend delen kenbaar kunnen worden gemaakt, wanneer een denkend vermogen zijn eigen interpretatie uitstraalt in die kracht, in dat wonderlijke onkenbare.

Hierin ligt de sleutel voor alle sferen, dus ook de sleutel voor de inwijdingen. De ene inwijding gaat door vlammen, de andere worstelt met slangen, de derde heeft weer iets nieuws ontdekt, misschien een strijd met demonen. Betekent dat dan, dat die inwijding reëel is? Vergeet dat maar. Het betekent alleen, dat bepaalde inwijdingen tot bewustzijn pas bereikt kunnen worden, indien het "ik" de tegenstellingen die daarin bestaan op een zodanige wijze aanvaardt of heeft verwerkt, dat men daardoor de tegenstellingen terzijde stellend een groter vlak van bewustzijn kan vormen voor de totaliteit. Dat is nu het hele eieren eten. De geest is het bewustzijn. De overgang van sfeer tot sfeer is zoiets als een inwijding. Het is een verandering in uw besef. Maar het betekent wel degelijk dat u moet afrekenen met een aantal waarden, die nu als tegenstelling in u en daardoor vóór u in de wereld bestaan, omdat u pas als dat als geheel wordt beseft in staat bent om de tegenstelling te zien tussen dat geheel en de rest van het zijnde. Zo komt men steeds dichterbij de totaliteit.

In elke sfeer, in elke inwijding blijven er tegenstellingen bestaan tot aan de laatste bereiking. In die laatste bereiking vallen de tegenstellingen weg en daarmee elk denkbeeld van kenbaarheid of omschrijfbaarheid, ja, zelfs van beleefbaarheid in menselijke termen. Wat er overblijft is bestaan, maar het onttrekt zich aan alle omschrijving, aan alle kennen.

Zo ga je de weg door de sferen. Zo ga je als geest (het in wezen vormloze dat uit zichzelf voortdurend de vormillusie produceert om zo zichzelf te kunnen omschrijven) langzaam maar zeker naar werelden waarin steeds minder tegenstellingen zijn en waarin het "ik" daarom steeds minder de behoefte heeft zichzelf te omschrijven, maar zich slechts in zijn gerichtheid of in daden nog wenst te erkennen.

DISCUSSIE

- ❖ *Toen Aristoteles zei, dat de vorm juist het wezen is, zag hij toen het ongemantefesteerde over het hoofd?*

Ongetwijfeld. Vergeet niet dat hij een filosoof was die probeerde de essentie van het waarneembare duidelijk te maken en het bestaan en de werking ervan te verklaren. Als zodanig zegt hij: "Voor mij is de vorm, het wezen, want de voor mij kenbare geaardheid vind ik terug in de vorm." Dat is natuurlijk niet helemaal waar, want als de vorm het wezen is, dan zijn er bepaalde ringslangen die net zo gevaarlijk zijn als adders, omdat ze een deel van de huidtekening en de rest imiteren. En dan zijn daar ook de takken met poten. Dus moeten alle takken poten hebben, want als één tak poten heeft, dan is dat het wezen van de tak. Dus kunnen er geen takken bestaan zonder poten. Dat het nu toevallig een wandelende tak is (een insect) daar heeft Aristoteles waarschijnlijk nooit over nagedacht. We kunnen misschien zeggen. De vorm is de uitdrukking van het wezen, dan komen we er een beetje dichterbij. We stellen dan, dat de inhoud van het wezen (de geest in casu) mede tot uiting zal komen in de vorm (het wezen) waarin het zich manifesteert. Dat is inderdaad wel waar. Want mensen, die bepaalde karaktertrekken hebben, plegen die in hun gebaren, in hun bewegingen en vaak zelfs enigszins in de lijnen van het gelaat, de houding e.d. uit te drukken. Je kunt niet zeggen: Dat is de oervorm van die mens. Als daar een mens staat die zeiloren heeft, dan is dat iemand waarvoor je moet uitkijken, zegt men dan, hij waait met alle winden mee. Dat is helemaal niet waar. Die man kan een heel vast karakter hebben. Maar als hij een onbetrouwbaar karakter heeft, dan zul je dat toch wel kunnen zien. Het zit dan in het gebaar. Het is misschien de trekking rond de mond. Je kunt het eigenlijk niet eens omschrijven. Het zijn allemaal kleine dingen. Het is alsof allerlei microgegevens in de fysionomie tezamen zeggen: Deze mens is niet betrouwbaar en gene is dat wel. Dan kun je zeggen: Misschien is dat het wezen dat naar buiten komt: het wezen dat zich manifesteert in de vorm. Dan zal Aristoteles voor mensen en ook voor dingen ten dele gelijk hebben. Maar dan moet u één ding niet over het hoofd zien, dat de vorm voortdurend verandert, maar dat de veranderingen van het wezen niet gebonden zijn aan de veranderingen van de vorm. Ik weet niet of u wel eens iemand heeft zien lopen aan de achterkant rank, jong, 17 jaar. Aan de voorkant nog steeds rank, maar vooral rimpelig en 70 jaar. Het ligt er maar aan hoe je het bekijkt. Als je nu aan de achterkant loopt en je zegt: de vorm bepaalt het wezen, dan zal het wel een grote teleurstelling zijn, want dan moet ook het wezen veranderd zijn.

❖ *De fascinatie die van de achterkant uitgaat, heeft toch een bepaalde kwaliteit, uitwerking, effect. Is dat niet iets wezenlijks?*

Gezien het feit dat je afknappt zodra je de voorkant ziet, niet. U stelt in feite: de emotie is iets wezenlijks. Maar dat is alleen iets wezenlijks in, en het kan alleen betrekking hebben op uw eigen wezen, niet op het wezen van een ander. De reactie op het wezen is een gebeuren in u en tevens een omschrijving van uw kwaliteiten: een demonstratie van de eventuele tegenstellingen die er in u bestaan en al wat u meer wilt. Maar u heeft nog steeds niet het andere gedefinieerd door wat u veronderstelde dat de weergave van het wezen ervan was. Die vorm was kennelijk het wezen niet, anders zou je er niet zo van kunnen schrikken. Ik heb geprobeerd één ding duidelijk te maken: het vormloze op zich is eigenlijk het onomschrijfbaar. De vormloosheid is de term die we vinden voor een werkelijkheid, die niet te omschrijven is dan alleen in onze persoonlijke termen. Ik meen, dat dit een waarheid is die voortdurend weer manifest wordt. Je leeft in een wereld waarin het vele dat je meent te weten zich steeds omschrijft als een eilandje van kennis in een oceaan van onbegrip. Als je je dat realiseert, dan moet je zeggen: Het onbestemde is eigenlijk voor ons in de meerderheid. De vorm die wij zien is alleen een benadering van ons wereldje, ons denken, onze problematiek, de voor ons erkende tegenstellingen, maar het is geen weergave van de feiten of de werkelijkheid, laat staan van het wezen der dingen of het wezen van de kosmos.

❖ *Is er schijn mogelijk zonder vorm?*

Schijn is overal mogelijk, omdat vorm op zichzelf alleen maar de uiting is van het denkbeeld, maar schijn eigenlijk de misrekening is: het verkeerd interpreteren van feiten. Als zodanig zal die misrekening dus overal mogelijk zijn, mits je zelf niet in staat bent om tot een juiste waardering te komen van hetgeen je bereikt aan waarden, signalen of krachten en je ook niet bereid bent om je eigen onvermogen tot omschrijving toe te geven. Dat, is altijd het criterium. De meeste mensen zijn niet zo dom als anderen wel denken. Ze schijnen zo dom, omdat ze bang zijn voor dom te worden aangezien door toe te geven dat ze bepaalde dingen niet begrijpen. Dat is zoals als mensen, die maar wat kiezen op het menu en dan te horen krijgen dat dat niet kan, omdat dat de naam van de eigenaar is. Die mensen doen stom, omdat ze bang zijn voor dom gehouden te worden. Ze weten wel dat ze niet weten wat daar staat, maar

ze zijn bang dat als ze het laten blijken een ander dat dom zal vinden. Doordoor zijn ze in feite te dom om tot een juiste conclusie of beslissing te komen. De misleiding als zodanig is niet iets wat wordt bepaald door de uiterlijke omstandigheden zonder meer, maar door de houding van het "ik" zelf. Zo kun je zeggen: De misleiding is niet vormgebonden en kan in de vormloosheid zeker voortbestaan tot op het ogenblik, dat een "ik" zozeer harmonisch is met de totaliteit van al wat hem ooit kan bereiken, dat er geen misvatting omtrent het zelf of omtrent de relatie met dit Al meer denkbaar is. De mens misleidt zichzelf meestal. Als u vindt, dat ik zo brutaal ben geweest om Aristoteles te bekritisieren, dan moet u maar dit onthouden: Dit betreft één uitspraak die eigenlijk nog een beetje buiten haar verband stond. De oude Grieken waren wel grote denkers, maar ze leefden in een wereld die wat beperkter was in haar omschrijvingen en haar kennis dan de uwe. Daarom moesten ze wel beelden gebruiken die vanuit uw standpunt gezien onjuist zijn en die vanuit mijn standpunt gezien een dermate klein deel van de kenbare werkelijkheid omschrijven, dat er daardoor ook een gevaar voor misleiding ontstaat.

❖ *Wat kunnen wij, levend in de stof, met deze vormloosheid doen en wat kan zij met ons doen?*

Met u doet ze niet veel. Met u is niet veel te doen voorlopig. Wat u ermee kunt doen? In de eerste plaats kunt u beseffen dat alles wat u als werkelijkheid beschouwt maar ten dele waar is. Daarvan uitgaande kunt u zich misschien voorstellen dat door het veranderen van uw visie op de wereld ook uw relatie met de wereld verandert en dat u zo uw krachten dus anders kunt gebruiken. In de tweede plaats kunt u zich daardoor misschien ook gemakkelijker voorstellen, dat er rond u een onzichtbare wereld is waarin onzichtbare wezens rondwaren. Wezens, die geen vorm en geen gestalte hebben en toch net zo reëel zijn als u. Misschien zou u daardoor de signalen, die ze geven en die u kunt ontvangen, met voorkeur gaan behandelen en u zult bewust worden van heel veel wat u normaal voorbij gaat. Het lijkt mij, dat dat het enige is wat u ermee kunt doen als mens.

❖ *Is deze vormloosheid te identificeren met het begrip "zen" dat ook niet te omschrijven of te definiëren is, of met het begrip "tao".*

Het "tao dat genoemd kan worden", is niet het ware tao. Het "tao dat genoemd kan worden" is de ordening van het onnoembare. Als zodanig moet men dus een beetje voorzichtig zijn. U zegt: zen. Ja, wat is zen? Zen is in feite de erkenning van datgene wat niet zegbaar is, dus het is ook het vormloze, het onomschrijfbaar. In zoverre is er een vergelijking mogelijk. Maar juist omdat wij het wezen niet kennen, kunnen wij niet zeggen: Vormloosheid is identiek met tao in een bepaalde zin of met zen. We kunnen slechts zeggen: Dezelfde waarde van vormloosheid die we erkennen, indien wij de essentie van het leven benaderen, manifesteert zich ook als wij ons op de wegen van tao of zen bewegen. Dat is het enige dat wij zeker kunnen zeggen.

❖ *Is iedere vorm symbolisch van inhoud?*

Mij dunkt, als we uitgaan van het plastisch taalgebruik, dat de psychische erkenning van de mens niet altijd parallel loopt met zijn vorm erkenning. Je ziet b.v. een klein kereltje, een miezerig ventje en dan zegt men: Kijk, dat is de stier van de stad. Dan mankeert er voor mij iets aan de associatie, tenzij men op een andere manier associeert. Of men zegt: Kijk eens, wat een slang van een vrouw! En dan kijk je en je ziet iets wat bestaat uit zeer gevulde rondingen, zodanig gevuld dat waar zij zich beweegt daar weinig leegte overblijft. Ik geloof niet, dat je die associatie kunt maken. Vorm symbolisch? Ja, we kunnen van een vorm een symbool maken. Dat wil zeggen, dat wij een complexiteit van begrippen in een simpele vorm of teken kunnen weergeven. Maar dan is het onze begripswereld die bepalend is voor de waarde daarvan. De vorm is, wanneer je op aarde, bent, iets wat mede wordt bepaald door structuren buiten je controle, het bestaat buiten je. Alleen de waardering die je ervoor vindt, de emoties die je eventueel erbij ondergaat, die hebben weer niets te maken met de vorm zelf: die zijn een persoonlijke reactie.

Kom je in een Zomerland, dan is het eerder daar dat de vorm symbolisch is voor de inhoud. Want als ik in een bepaald deel van Zomerland kom en ik neem deel aan het beeld dat men daar gezamenlijk creëert, dan kan ik uit dat beeld aflezen wat het gemiddelde van de aanwezigen is. Ik kan ook erkennen dat sommigen bepaalde begrippen (u zoudt zeggen mystieke erkenningen) hebben gevonden, terwijl anderen daar kennelijk nog niet aan toe zijn. In zoverre is in onze wereld de vorm - zover die dan beleefbaar is - een soort weergave van het innerlijk. Maar ik denk, dat u met vorm in de eerste plaats bedoelt: de menselijke vorm, de vorm op aarde. Dan zou ik willen zeggen: Neen, de aardse vorm, is niet zonder meer symbolisch voor de inhoud of de betekenis van die inhoud.

❖ *Zou de wereld bestaan als er geen mensen waren?*

Ja, de wereld zou bestaan als er geen mensen waren maar als er geen wereld was, dan zouden er geen mensen zijn, althans niet in de huidige en in het huidige concept van bestaan op aarde.

❖ *Dan zou er ook geen wereld zijn.*

Dat geldt niet voor de wereld, want de wereld is een feit ook als de constatering van dit feit weer de persoonlijke interpretatie wordt. De wereld is een feit. Er is materie. Die materie beweegt zich op een bepaalde manier en in een bepaalde massa in een bepaalde baan. Ze heeft daar bij een voortdurende afscheiding van bepaalde gassen plus gasomzettingsprocessen zodat ze een atmosfeer heeft. Dat wil zeggen, dat verschillende levensvormen daar tijdelijk zijn. Er is namelijk al een aarde geweest voordat er mensen waren.

❖ *U vroeg begrip voor de visie van de stierenvechter. Moeten wij zijn visie - of iedere andere visie - niet toch bestrijden zoals b.v. het martelen van dieren of van mensen. Mijns inziens is dat schadelijker voor de martelen de dan voor de martelaar.*

Ik geloof, dat u vanuit uw menselijk standpunt (luistert u goed naar wat ik zeg, vanuit uw menselijk standpunt) aan uzelf verplicht bent om volgens uw eigen voorstelling van waarde, levenswaarde en wereldwaarde al datgene wat juist is vanuit uw standpunt te bevorderen en al datgene wat verkeerd is vanuit uw standpunt te vermijden. Dat is een deel van uw menselijk leven. Dat wil helemaal niet zeggen, dat u op een gegeven ogenblik met een satéprikker "ole, ole" moet roepen, wanneer u een stier in de wei ziet. Ik zou het u overigens niet aanraden.

❖ *Is uit dat standpunt geen heksenvervolging voortgekomen? Men dacht toen ook dat het onjuist was en trad daar tegen op.*

Wanneer heksenvervolging daaruit zou zijn voortgekomen, dan zou ik er niet zo erg veel bezwaar tegen hebben. De heksenvervolging berust echter op een heel ander verschijnsel. Het was namelijk zo, dat in die tijd iemand, die werd beschuldigd en als hij dan werd veroordeeld, zijn bezit verloor. Het betekende ook, dat zowel degenen die het vonnis voltrokken (of de heerser onder wiens gezag het vonnis werd voltrokken) als degene die de aanstichter was (die de beschuldiging had geuit) uit dit bezit een zeker deel ontving. Toen de kerk begon haar eigen visie (haar geloof) als de enig juiste aan anderen op te leggen, wist men heel goed dat er heksen waren. Er is een tijd geweest dat heksen gewoon deel waren van het kerkelijk gebeuren, het profeteren in kerkelijke bijeenkomsten normaal was en helderziendheid, astrologie, kruidkunde e.d. deel uitmaakten van het kerkelijk geheel. Toen ging men een scheiding maken. Men ging zeggen: Als je deze dingen doet, kruidkunde e.d. beoefent en de natuur vereert zonder dit te zien als deel van ons kerkelijk gezag (het ging dus om het gezag), dan mag dat niet: daar stellen wij een straf op. Er was eerst niets aan de hand. Iedereen kon gewoon doen alsof. Niemand zat vromer onder de preekstoel dan iemand, die wist dat hij misschien heks was wegens zijn visie. Een aardig voorbeeld daarvan kunt u nog steeds zien in Zuid-Amerika. Daar kunt u nog altijd voorstellingen van de oude goden terugvinden op een handige wijze verwerkt in, naast of als symbool achter een van de heiligen beelden waar de gelovigen dan voor zitten te bidden. Daar heeft men dat toegelaten. In Europa heeft men dat niet gedaan en wel voornamelijk omdat het aanbrengen van een heks betekende dat men macht had.

Er zijn heksenvervolgingen geweest, zoals in Regensburg, dat van alle beschuldigten er hoogstens één schuldig was in die voege, dat ze voorspellingen deed en bepaalde elixers bereidde. Toch was het aantal daar ter dood gebrachten 190 en het aantal gevangenen gehouden en enkele duizenden en dat op een bevolkingsaantal in die tijd. Maar het betekende ook dat degene, die daar het gezag had, zich rijk stal. Een dergelijke beschuldiging kon ook worden afgekocht. Dit is in Duitsland vele malen gebeurd. Slechts wanneer het volk onrustig werd, dan werden de heksen werkelijk zonder meer verbrand. De martelingen waarvan we horen werden op heksen heel wat minder toegepast, tenzij er grote pressie van buitenaf werd uitgeoefend door iemand die bezit wilde hebben of die zich wilde wreken, dan ten tijde van de Inquisitie. Bij de Inquisitie was het namelijk een zuiver kerkelijke vervolging. Het is zelfs zo ver gegaan, dat er heksenjagers waren - in Engeland is dat voorgekomen -. Daar was een heksenjager in staat om met een mes in het lichaam van de beschuldigde te prikken. Als hij enkele goudstukken ontving (dat was heel veel in die tijd), dan bloedde de wond. Kreeg hij die niet, dan was de heks een heks. Hij drukte n.l. een knopje in waardoor het lemmet terugschoof in het heft van het mes. Er kwam dan geen bloedende wond. Daarmee was bewezen dat er een

heksenteken aanwezig was en was dus de heks een heks. Dan kreeg de heksenjager zijn premie en werd de heks vervolgd, veroordeeld - en meestal - gedood. Zo ging dat in die dagen. Hier zitten we dus met heel iets anders dan alleen met de waanvoorstelling. De waanvoorstelling omtrent de heksen is vreemd genoeg helemaal niet te wijten aan de heksen en ook niet aan de heksenvervolgers. Ze is te wijten aan de theoretici, die daarover bezig zijn geweest. Zij hebben vragenlijsten opgesteld waarvan het meest beruchte geschrift is de z.g. Heksenhamer (*Malleus maleficarum*). Deze stelt dermate suggestieve vragen dat je uit de aard der zaak omschrijvingen krijgt over de heksensabbath, over het vleselijk contact met de duivel en wat dies meer zij. Maar vergeet niet, dat de toepassing van dit alles niet alleen in handen was van de kerkelijke autoriteiten. Ze was voor het merendeel in handen van de wereldlijke autoriteiten die, als ze eenmaal een bekentenis hadden gekregen, de kerk erbij haalde. Als de kerk vroeg om een proef, een onderzoek (de kerk had niet het recht van martelingen, alleen van zacht, maar niet van hard verhoor) dan gebeurde dat zo: Als de wereldlijke autoriteiten vonden dat iemand geen heks behoefde te zijn, dan kwamen ze tot vrijspraak. Ze martelden dan wel, maar niet op de manier dat iemand moest bekennen. En als iemand volgens de wereldlijke autoriteiten een heks moest zijn, ook al was hij het duizend keer niet, dan werd hij en vaak ook zijn familieleden net zo lang gekweld en gemarteld totdat er een bekentenis kwam. Hij werd dan aan de kerk overgegeven die het oordeel uitsprak en daarna waren de wereldlijke autoriteiten weer degenen die het vonnis voltrokken. Zo zat dat in elkaar.

❖ *Kunt u de theorie geven om te gaan meedenken over de relatie en de grenzen tussen vormen en de chaos waaruit dit voortkomt? Is chaos identiek met energie en met mogelijkheid?*

Chaos zal alle mogelijkheden moeten bevatten, want er is niets uitgekristalliseerd. Alle energie moet daarin aanwezig zijn. Maar de chaos heeft niet geleid tot een verstilling van vorm of vaste potentialen. Dat is duidelijk. Als wij nu denken dat er een chaos is, dan betekent dit dat alle gelijkheden aanwezig zijn. En dan is het alleen maar nodig om één mogelijkheid bewust te toetsen en op grond van de juiste erkenning van die mogelijkheid alle energie uit het geheel te onttrekken en je maakt die waar. Naarmate er meer vormen, meer denkbeelden zijn, wordt de chaos kleiner, ook als de variëteit groter wordt. En dit betekent, dat naarmate er meer verschillende denkbeelden of vormen zijn, er minder kracht kan worden onttrokken uit het geheel om iets waar te maken in dezelfde orde van grootte als de bestaande denkbeelden of vormen. Alleen wat daar boven gaat, kan grotere energieën opleveren en daardoor weer dominant worden t.a.v. het bestaande. Vorming vanuit de chaos is trouwens niet het ideaal. Vorming vanuit de chaos is niets anders dan het transformatieproces waaruit de niet besepte mogelijkheid tot besepte mogelijkheid wordt gemaakt, zodat bij een terugkeer tot de totaliteit van energie alle mogelijkheden geregistreerd aanwezig zijn en als zodanig het geheel tot een voortdurende uiting kan komen waarin elke mogelijkheid bewust erkend en uit dit geheel gereproduceerd zou kunnen worden. U heeft gevraagd te theoretiseren, ik heb het gedaan.

❖ *Hoe is de vormloze geest met de lichaamsvorm verbonden?*

Dat is een kwestie van energie. Wanneer wij eenmaal in een lichaam incarneren, dan pluggen we een soort geestelijke band ergens bij de hersenen in en dan zeggen wij: Dat is onze veiligheidsgordel. Wij kunnen er dan niet meer uitvallen, als we in botsing komen en niet snel genoeg zijn. Wij kunnen dan altijd terugkeren. Zolang dit contact blijft bestaan, is er dus een binding tussen de geest die op zichzelf geen vorm heeft en het lichaam dat - op een bepaalde manier althans - vorm bezit. Dit betekent dat het besef van die vorm een geest zal doordringen, beheersen en zelfs een lange tijd kan blijven beheersen als herinnering nadat het contact (het koord) is verbroken.

❖ *Wanneer gaat het contact beginnen? Is dat bij de geboorte of bij de bevruchting?*

Over het algemeen is het eerste contact, het eerste inpluggen van het levenskoord, iets wat kort na de bevruchting gebeurt. En wel meestal op het ogenblik dat een zodanige hoeveelheid celdeling heeft plaatsgehad, dat de eerste specifieke celontwikkeling mogelijk wordt. Maar de feitelijke contacten daarmee, behalve het toevoeren van enige energie en vooral van het ontvangen van signalen van de ontwikkeling, vindt gewoonlijk plaats in de vierde, soms de vijfde maand. Daarna wordt een steeds groter gedeelte van de geestelijke aandacht geconcentreerd op het wordende lichaam en de daarin plaatshebbende processen waarbij soms in de zesde, de zevende, een enkele keer zelfs in de achtste maand sprake is van volledige identificatie. De geest heeft dan geen besef meer van haar eigen wereld dan voor zover mogelijk is vanuit het lichaamje waarin ze zich a.h.w. helemaal heeft geconcentreerd.

❖ *Wanneer het een eenige tweeling betreft, zijn dat dan dubbelentiteiten die zich daarin verenigen?*

Dat hoeft helemaal niet, maar het moeten wel twee zijn die elkaar kunnen uitstaan. In die wordingstijd staan ze in verbinding met een celdelingsproces dat dermate identiek is dat ze voortdurend ook elkaars ervaringen overnemen. Een effect, dat overigens bij de eenige tweeling nog lange tijd pleegt te bestaan.

❖ *Wanneer zijn op aarde vorm en inhoud identiek? In het Sanskriet?*

Ik geloof niet, dat ik dat kan vertalen, wanneer zijn vorm en inhoud identiek in het Sanskriet? Ik meen, dat in elke taal inhoud en vorm alleen op dat ogenblik identiek worden, dat de inhoud niet méér bevat dan de vorm op zichzelf uit, en omgekeerd de vorm de inhoud niet kan overschaduwen, dus als er een evenwicht is. Maar het bekende gezegde, als u het over Sanskriet heeft, is vertaald: Dit zijt gij. Maar "dit zijt gij" is niet alleen kijken naar jezelf. Het is kijken naar je wereld. Vanuit die filosofie zou je dan kunnen zeggen: Het geheel van alle waarnemingen en van alle ervaringen komt voort uit jezelf en wordt gereflecteerd door een wereld, die je niet erkent dan door de signalen, die je zelf in die wereld uitzendt, zodat het beeld van je wereld in feite ook het beeld is van jezelf waarmee je voortdurend wordt geconfronteerd. Maar dan blijft het eigenlijk een illusie omdat je de werkelijkheid niet waarneemt, maar alleen aftast met de radar van je eigen projectie.

❖ *De geest, die een eigen contour heeft die niet van deze aarde is en de mens die ook een geest heeft, hebben die dan te maken met diezelfde vormloosheid?*

De basis van alle bewust leven en geestelijk bestaan is in feite niets anders dan een projectie van eigen wezen vanuit de vormloosheid waarbij de "ik"-voorstelling bepalend is voor het wereld beleven. Datgene wat wij dan vormloosheid noemen omschrijft het wezenlijke bestaan. Dit betekent dan ook dat op het ogenblik, dat de "ik"-omschrijving niet meer zo belangrijk is, het contact tussen entiteiten op grond van de daarin bestaande begripwaarden mogelijk wordt, zonder dat daarbij nog een verschil kan worden gemaakt tussen de bewoners van de ene planeet en een andere b.v. of tussen de ene bewustwordingscyclus en een andere.

❖ *Vorm en vormloosheid zijn tegenstellingen. Of ziet u dat niet zo?*

Ik zie dat niet in tegenstellingen. Voor mij is vorm niets anders dan een gedeeltelijke erkenningsomschrijving t.a.v. de vormloosheid waarin het geheel van alle mogelijkheden aanwezig is.

❖ *De totaliteit is dus de vormloosheid.*

Je vormloosheid omvat althans de totaliteit van al het voorstelbare.

❖ *De vorm kan dus niet anders optreden dan vanuit die vormloosheid?*

Dat is juist: en daarom kan het geen tegenstelling zijn. Of u moet zeggen, vader en zoon, moeder en dochter zijn tegenstellingen. Ik meen dat u eerst moet erkennen wat ze gemeen hebben. De relatie die er is. Dan kunt u misschien zeggen: Voor mijn begrip is er op dit moment een tegenstelling tussen vorm (de kenbare, de hanteerbare wereld) en de vormloosheid waarin ik mij verloren gevoel omdat ik niet weet waarmee ik te maken heb. Dat kunt u dan menselijk zien als een tegenstelling, maar niet als een feitelijke tegenstelling die altijd en overal zal bestaan. Dat is afhankelijk van uw besef.

❖ *Een entiteit is vormloos, maar een entiteit heeft een bepaalde eenheid. Is dat een kwestie van een vastomlijnd volume of van energie-eenheid?*

Wij kunnen dat niet als vastomlijnd zien in dier voege, dat je zegt: er is een vaste energie-inhoud. Ik geloof, dat je een persoonlijkheid het best kunt omschrijven als een deel van de kosmische kracht waarvan de waarde op zichzelf niet omschrijfbaar is, maar het geheel van het kenbare ontstaat door het potentiaalverschil daarin veroorzaakt aan de hand van belevingen en ervaringen, zodat het bewustzijn wel beperkt is, maar er geen zekerheid bestaat dat de kern, waarin dit bewustzijn zich als een afgesloten eenheid aan de wereld manifesteert, op zichzelf begrensd is. De begrenzing kan dus alleen bestaan vanuit het bewustzijn voor zover ik weet.

❖ *U kunt niet de vorm omschrijven van de vormloosheid?*

Wanneer de vormloosheid een vorm zou bezitten, dan zou ze op zich niet vormloos zijn en dus zouden we spreken over iets wat niet bestaat. Daar wij spreken juist over iets wat er wel is, maar dat niet in zijn bestaan omschrijfbaar is omdat het de vorm niet bezit die bij ons

noodzakelijk is voor alle erkenning, daar wij vorm slechts in tegenstelling tot of in de begrenzing van dimensies kunnen omschrijven.

❖ *Kun je jezelf ook ruiken en proeven?*

Als u denkt dat u ruikt, dan ruikt u. Als u denkt dat u proeft, dan proeft u. Maar als een ander denkt dat hij ruikt, dan ruikt hij u. Dat is helemaal een kwestie van het voorstellingsvermogen.

❖ *Is dat even levendig als op aarde?*

Eigenlijk niet. Je kunt iets eten en proeven wat je eet, maar er ontbreekt iets aan en dat is geloof ik het verzadigingseffect. Het is gewoon een ervaring, maar de associaties van voeding, van verzadiging e.d., die eraan vastzitten, vallen eigenlijk weg. Je kunt een borrel drinken, maar je kunt niet dronken worden. Je kunt denken dat je dronken wordt, maar dan kun je weer geen borrel drinken. Dat is eigenlijk de grote moeilijkheid. Ik geloof, dat daardoor ook duidelijker wordt wat we met die vormloosheid bedoelen. Wij kunnen er alleen die dingen uit concretiseren die in ons bestaan. Naarmate wij die voorstelling met meer anderen kunnen delen, heeft ze een meer consistente, een meer blijvende werking. Dan wordt het dus milieu, omgeving. Maar iets wat je alleen voor jezelf denkt - en dat zal bij eten, drinken, ruiken over het algemeen het geval zijn - is een dermate persoonlijke associatie dat ze verdwijnt op het ogenblik, dat de aandacht op iets anders is gericht.

❖ *Een entiteit die hoog gestegen is, brengt die meer energie in het geheel dan iemand die nog laag staat?*

Dat kan ik niet met zekerheid zeggen. Ik kan u alleen dit zeggen: een entiteit, die in harmonie leeft met een groter deel van de kosmos, beschikt daardoor op de een of andere manier over meer energie dan degene die nog niet zover is. Maar volgens onze ervaringen is dit niet zijn eigen energie, doch is het zijn vermogen om uit de totaliteit van zijn harmonie die energieën te onttrekken die hij nodig heeft om voor een ander nog een kenbare manifestatie tot stand te brengen. Een relaas over een stelling van de Yaqui-indianen. (Auteur Carlos Castaneda) Met andere woorden: Op het ogenblik, dat ik de begrenzing van mijn eigen wezen zodanig ophef dat ik opensta voor ongekende krachten waardoor ik alleen door mijn wezen en mijn harmonisch-zijn te dien aanzien mogelijk selectief ben, zal ik uit het geheel van de rond mij aanwezige krachten, ook al zijn ze niet kenbaar gemanifesteerd, die energieën kunnen ontlenen welke ik nodig heb om datgene wat voor mij wel kenbaar bestaat te beïnvloeden. Dat is volledig juist, maar het is ontzettend moeilijk om het te doen. Je kunt het meestal op een andere manier gemakkelijker tot stand, brengen. Dat wil ik er wel even bij vertellen.

❖ *Kunt u ook aangeven in hoeverre het denken en de vorm met elkaar verband houden. Heeft het denken altijd vorm ten gevolge?*

Denken is een erkenningsproces. Een erkenningsproces kan alleen ontstaan aan de hand van beoordeling. Beoordeling is slechts mogelijk, indien wij tegenstellingen hebben waardoor de plaats, positie of waarde van iets temidden van andere waarden kan worden bepaald. Dat wil zeggen, dat denken eigenlijk op enigerlei wijze een soort vorm-denken is. Pas op het ogenblik, dat we van denken overgaan naar beseffen, is die omschrijving niet meer noodzakelijk, omdat beseffen een harmonie kan bevatten waardoor die harmonie wordt beleefd en beseft zonder dat ze gelijktijdig wordt beoordeeld of omschreven.

Besluit

De vormloosheid is het bestaan zoals het is, wanneer de waan van denken, zijn en wezen (het "ik") verdwijnt. Maar wie kan in het verdwenen van al waardoor het "ik" zichzelf bepaalt bewust nog leven? De vorm is het gegeven waardoor we onszelf aanvaarden en erkennen. Slechts langzaam zullen we gewennen aan het verwerpen van de vorm, het aanvaarden van de vormloosheid zonder dat het "ik" zichzelf ontkent als zijnde. Daarom, menselijke tijd en geestelijk bestaan zijn lang gebonden aan de vorm en aan de waan van tegenstelling en contrast. Eerst wanneer het "ik" zichzelf heeft aangepast aan al en niet slechts aan één deel, ervaart het een totaliteit waardoor de vorm verdwijnt als noodzaak en zelfs de vormloosheid niet meer omschrijvend is van wat het "ik" ervaart en noemt het Zijn.